

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 24 του 'Απριλίου 1905

ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Οικονόμου αριθ. 4 — ΑΡΙΘ. 145

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

Ο ΝΕΟΣ ΛΙΜΑΖΗΣ Κ' Η ΣΑΣΤΙΚΙΑ ΤΟΥ

Έβδν από τήν ἄλικη φοράδα, ὁ νέος Λιμάζης
 εἶχε δική του μυστική καὶ μιὰ μικρὴ γυναῖκα·
 ἡ σαστικιά του αὐτὴ ἡ μικρὴ καὶ μυστικὴ γυναῖκα
 ἔλη τὴ μέρα γύφαινε, γύφαινε κ' ἐτραγούδα·
 καθάλλα πὰ στὴν ἄλικη φοράδα ὁ νέος Λιμάζης
 ἔλη τὴ μέρα γύριζε, πὺ γύριζεν ἡ Δόξα,
 ἔλη τὴ νύχτα σύχαζε κοντὰ στὴ νέα γυναῖκα.
 Μέσα στῆς Δόξας τρέχοντας τις στράτες μιὰν ἡμέρα
 μ' ὄργην στὴ γῆ γκρμιτίστηκε στὴν ἄκρη ἐκεῖ τοῦ δρόμου·
 μὲ συντριμμένη κεφαλὴ ἔπλεε στ' ὀλόθερμο αἶμα
 καὶ μέγα ἐκεῖ κοιτάμενο εἶταν· ὦραϊο κορμί του·
 μ' ὀλόγιστα θερμὰ πλευρὰ καὶ ἡ ἄλικη φοράδα
 πεσμένη ἀνάσκινα βρυὰ κοντὰ στὸν νέον ἀφέντη.
 Στὴ χαμηλὴ τὴν κάμαρα ὅμως ἡ νέα γυναῖκα
 γωρὶς νὰ ξέρη γύφαινε, γύφαινε κ' ἐτραγούδα.
 Κι' ὄλοι τὸν κλάψαν τὸ πικρὸ σὰν ἤρθε τὸ μαντάτο,
 ἡ μυστικὴ του πιδὸν καὶ ταπεινὴ γυναῖκα·
 στὸν θρηῖνον ἀχολόγησε τὸ εἰρηνικὸ της δῶμα,
 ἔκρουε τὰ χέργια στ' ἄσειστα στ' ἀμάραντὰ της στήθη
 καὶ τὴ χρυσὴ τὴν κόμη της ἀμέρωτη μαδοῦσε.
 Κι' οὐτ' ἔχυνε τὰ δάκρυα της γιὰ τὴ σκληρὴ θανάτου
 κι' οὐτ' ἔκλαιε τὰ κρυφάλογα καὶ τ' ἄσπρο της κλινάρι·
 τὸν ἀδειανὸν τὸν κόρφο της θρηνοῦσε ἡ νέα γυναῖκα
 πῶς ἀπὸ τὸν νέον π' ἀγάπαγε δὲ θάχε αὐτὴ βλαστάρι·
 χαρὰ της καὶ παρηγοριά στὸ ἐρημικὸ σπιτάκι
 θὰ τὸ 'χε· καὶ χορεύοντας στὴν μητρικὴν ἀγκάλη
 ἦ ἀνάδινε στὰ χέργια της ἡ φλογερὴ ψυχὴ του.
 Κι' ὄλα τοῦ τὰ 'πε μπρός στίς νιὲς πικρὰ μοιρολογώντας,
 μὰ τὸ στερνὸ ντρεπούμενη δὲν εἶπε ἡ νέα γυναῖκα.
 «Ἐστρεχε ἀκόμα γλήγορα κι' ἀπ' τὰ γοργώτερα ἄτια·
 ἔμπρός στὴ σκληρότη κ' ἐμορφιά ξεπέριναγε τὸν κάπρο
 κ' εἶδινε μιὰν ἐντύπωση ψηλοῦ δεντροῦ ἢ θωριά του,
 ἐπιστέψτε με τὴν ἄμοιρη σ' ἔ,τι σὰς λέω, γυναῖκες...
 Ἐτσι μπροστὰ στίς φίλες της πικρὰ θρηνολογούσε,
 ὅμως τὸν πιδὸν πικρὸ καημὸ δὲν εἶπε ἡ νέα γυναῖκα.

ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΓΕΡΗΣ

ἌΝΟΙΞΗ

«Ὅλα ἕνας λαίμαργος γύρω τρισάτυρος Πόθος πυρώνει,
 κι' ἔρωτα ἀλλάζουν φιλιὰ
 πρόβατα, γίδια, πουλιὰ.

«Ἐλα, βοσκούλα, κι' ἐπὺ τὸ παρθένο σου τίναζε χιόνι,
 βούτα βαθιά σ' ἠδονή,
 βούτα καινάδα γυμνή.

ΒΟΣΚΟΣ

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΤΙ ΛΕΓΕΤΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

Στὴ «Μεταρρύθμιση» τῆς Κυριακῆς δημοσιεύτηκε τὸ ἀκόλουθο ἄρθρο τοῦ κ. Ψυχάρη·

Ἀξιότιμε κ. Φραγκοῦδη,

Βλέπω καὶ γίνεται κάμποσος λόγος γιὰ τὸ ζήτημα τὸ γλωσσικὸ στὴ φιλόξενη φημερίδα σας καθὼς καὶ σὲ ἄλλες πολλὰς. Ἴσως ἀχαμνὸν δὲ θάτανε, ἀντίς νὰ φιλονικούμε, νὰ προσδιορίσουμε πρῶτα τί θὰ πῆ καθαφτὸ γλῶσσα.

Μὴ φοβᾶστε. Σκοπὸς μου δὲν εἶνε νὰ ζητάσω πῶς ἄρχισε ἡ ἀθρόπινη λαλιά. Σήμερις ἀφτὸ πιά δὲν τὸ ζητάζει κανένας. Τὸ ἴδιο σὰ νὰ ζέταζε πότε ἄρχισε στὸν ἄθρωπο τὸ κίνημα, πῶς ἀρχὴ δὲν ἔχει. Πολλοὶ γλωσσολόγοι νομίζουν, πῶς γλῶσσα θὰ πῆ μόνο λαλιά. Μὰ ἡ πρώτη γλῶσσα μπορεῖ νὰ μὴν ἤξερε καὶ τόσες λέξεις. Ἀκόμα καὶ σὰ μορφώθηκε, σὰν ἔγινε γλῶσσα, πιθανὸν νὰ μὴν εἶτανε ἡ λαλιά τὸ σημαντικώτερο· ἡ χερνομία καὶ κάποια μελωδία εἶχανε τότες πολὺ νὰ ποῦνε. Ἡ μελωδία ἔμεινε καὶ

τώρα σὲ κάθε γλῶσσα, γιὰτὶ ἄλλιως μελωδοῦμε φρασούλα ἐρωτηματικὴ, ἄλλιως καταφατικὴ φρασούλα, ὅπως τίς ἐνομαζόμεναι οἱ βάρβαροι ἡμεῖς οἱ γραμματολόγοι. Περίεργο πῶς κάποτε σῶζεται ἀπόλυτη καὶ ἀκέρια ὡς κ' ἡ δύναμη τῆς χερνομίας.

Παλιὰ στὸν ἄθρωπο συνήθεια, πῶς δὲ μπόρεσε ἐλότελα νὰ παραπέσει. Λόγου χάριν, γιὰ νὰ ποῦμε ὄχι, φτάνει νὰ νυψώσουμε λιγάκι τὸ μέτωπο καὶ νὰ νανεβάσουμε τὰ φρύδια. Λέξη δὲ βγάζουμε, περιττὸ καὶ νὰ κάμη συνάμα ὁ οὐρανίσκος μὲ τὸ ἀκρόγλωσσό μας τὸν κρότο πῶς, πῶς μοναχὸς του σημασία δὲν ἔχει, πῶς μῆτε ὄχι σημαίνει μῆτε καὶ τὴ σημασία τὴ δίνει τὸ κούνημα τοῦ κεφαλιοῦ, καὶ καταλαβαίνει ὁ καθένας. Χυδαῖο, δὲν εἶναι ἔτσι; Γιὰ τὰ ἱστορικὰ ὅμως τοῦ ἀθρόπου, ἴσως λοιπὸν καὶ γιὰ τὴν ἐπιστήμη, σπουδαῖο. Παρατηρήστε πῶς ἡμεῖς λέμε καὶ κάτι ἄλλες φρασούλες. «Πῆγα στὸ τὰδε ἡμέρας. Ψυχὴ!» Τὸ οὐσιαστικὸν ψυχὴ ἀρνητικὸν δὲν εἶναι.

Κι' ὡστόσο ἐνοοῦμε πῶς ψυχὴ δὲν εἶδαμε. Ἡ ἀρνηση μπορεῖ, ὅπως μερικοὶ τὸ θέλουνε, νὰ κόλλησε στὴ λέξη ἀπὸ κάτι παρόμοιες φρασούλες, ὅπου ἡ ἀρνηση πρῶτα ἔβγαине σωστή· «μιλιὰ (δὲν ἔβγαλα)», «τσιμουδιά (δὲν ἔκουσα)».

Ἐτσι καὶ «ψυχὴ (δὲν εἶδα)». Θαρρῶ πῶς καλῆτερα ὀρηγνέβεται, ἂν ὑποθέσουμε κάποια συνακόλουθη τούσιαστικὸν χερνομία, κάποιον σύγκαιρον κίνημα, πῶς μῆτε ἡ γραφὴ, μὰ πῶς μῆτε ἡ λαλιά μοναχὴ της δὲν τὰ φανερώνουνε. Τὴ λέξη δὲν τὴ λέμε μόνο μὲ τὸ στόμα· τὴ λέει, τὴν παίζει καὶ τὸ πρόσωπό μας, ὅταν τὴν ἀκούμε, τὴ βλέπουμε κίβλας. Ἀφῶς πάλι τὴ συνήθισε τὸ μάτι μας, ξεχνοῦμε πιά καὶ τὸ ἀλαλο ἐκεῖνο τὸ δὲν ξέρω τί πῶς τῆς ἔδωκε ψυχὴ καὶ αὐτὴ σάρκα. Μόλις τὴ δειχνοῦμε ἕνα γνέψιμο ἀρνητικὸν πάντα ὅμως ἀρνητικὰ τὴ μελωδοῦμε.

Ἄς προσπαθήσουμε τώρα νὰ ξεδιαλίσουμε τί λέγεται γλῶσσα. Ἡ γλῶσσα ἡ ἀθρόπινη πρέπει νὰ συγκρίθῃ μὲ τὴ μουσικὴ· ὅσο ἡ μουσικὴ εἶναι γραμμένη, δὲν ὑπάρχει· δὲν ὑπάρχει· φυσικὰ αὐτε ὅσο εἶναι ἀγραφή καὶ μνήσκαι μέσα μας· γιὰ νὰ ὑπάρξη, ἀπαραίτητο νὰ κούσει· ὅσο λοιπὸν εἶναι καὶ ἡ γλῶσσα γραμμένη, ὅσο εἶναι ἀγραφή μέσα μας κι' ἀφτὴ, δὲν ὑπάρχει γλῶσσα· ἡ γλῶσσα θάρχιση νὰ ὑπάρχη τὴ στιγμή πῶς θὰνοῖζουμε τὸ στόμα.

Τὴ στιγμή πῶς τὸ σφαλνοῦμε πᾶθει. Πάτε σὲ μιὰ λέσκη, πᾶτε στὰναγνωστήριο ἐνὸς ξενοδοχείου ἢ σὲ καμιὰ δημόσια βιβλιοθήκη· βρῖσκετε ἀθρόπους πῶς βαστοῦνε φημερίδα ἢ βιβλίον στὸ χέρι καὶ διαβάζουνε· ἄλλοι γράφουνε, ἄλλοι κάθουναί ἡσυχᾶ· δὲ θὰ πῆτε πῶς μιλοῦνε. Τὴν ὥρα πῶς διαβάζουνε, γράφουνε ἢ κάθουναί ἡσυχᾶ, ἡ λαλιά τους ἀνύπαρκτη. Μὰ θὰ μοῦ ἀποκριθῆτε, τί πειράζει; Ἀκόμα